

BOSHLANG'ICH SINFLARDA SO'Z YASOVCHI QO'SHIMCHALAR MAVZUSINI O'RGATISHDA INTERAKTIV O'YINLARDAN FOYDALANISH

Akbarova Komila Nizamidinova

ANDIJON VILOYATI IZBOSKAN TUMANI

26-sonli umumiy o'rta ta'lim maktabi

boshlang'ich sinf o'qituvchisi

(METODIK TAVSIYA)

ANNOTATSIYA

Ushbu metodik tavsiyada boshlang'ich sinflarda so'z yasovchi qo'shimchalar mavzusini o'rgatishda interaktiv o'yinlardan foydalanish usullari ko'rib chiqiladi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, o'yin metodlari orqali ta'lim olish o'quvchilarning faolligini oshiradi, qiziqishini kuchaytiradi va mustahkam bilim hosil qilishga yordam beradi. Tavsiyada quyidagilar yoritiladi:

So'z yasovchi qo'shimchalar haqida nazariy tushuncha; O'quvchilarning lingvistik kompetensiyasini rivojlantirish uchun o'yin metodlaridan foydalanish;

“So'z tuzamiz”, “Kim ko'p yasaydi?”, “So'z zanjiri”, kabi samarali interaktiv o'yinlar;

Dars jarayonida ijtimoiy hamkorlik va muhit yaratish uchun guruhli va juftlikda bajariladigan topshiriqlar;

O'yinli ta'lim metodlarining bolalarning nutqini rivojlantirishdagi o'rni va amaliy natijalari.

Kalit so'zlar: so'z yasovchi qo'shimchalar, interaktiv o'yinlar, boshlang'ich sinflar, o'yinli ta'lim, lingvistik kompetensiya, kreativ o'qitish, so'z boyligi, nutq rivojlantirish, grammatik bilim, ta'lim texnologiyalari.

Tarkibi: Muallif – K.N.Akbarova Andijon viloyati Izboskan tumani 26-maktab boshlang'ich sinf o'qituvchisi

Muharrir: - M.R.Olimova Andijon viloyati Izboskan tumani 32-maktab oliy toifali boshlang'ich sinf o'qituvchisi

Taqrizchilar: - A.M.Darmonqulova Andijon viloyati Izboskan tumani 26-maktab boshlang'ich sinf o'qituvchisi

D.Esonova Andijon viloyati Izboskan tumani 35-maktab boshlang'ich mentor o'qituvchisi

BOSHLANG'ICH SINFLARDA SO'Z YASOVCHI QO'SHIMCHALAR MAVZUSINI O'RGATISHDA INTERAKTIV O'YINLARDAN FOYDALANISH

KIRISH

Boshlang'ich sinflarda ona tili darslarini qiziqarli va interaktiv usullar orqali tashkil etish o'quvchilarning bilimlarni mustahkamlashiga, ularni faol fikrlashga undashga va mustaqil o'rganish ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, so'z yasovchi qo'shimchalarni o'rgatishda an'anaviy tushuntirish usullari bilan birga interaktiv o'yinlardan foydalanish bolalarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi, mavzuni yaxshiroq tushunish va eslab qolish imkonini beradi.

Tilshunoslik nuqtayi nazaridan so'z yasovchi qo'shimchalar yangi so'z hosil qilish jarayonida muhim rol o'ynaydi. Bu mavzuni o'zlashtirish orqali o'quvchilar lug'at boyligini kengaytiribgina qolmay, balki so'z tuzilishini tahlil qilish va o'z fikrlarini aniq ifodalash ko'nikmalarini ham rivojlantiradilar. Shu bois boshlang'ich sinflarda so'z yasovchi qo'shimchalarni interaktiv o'yinlar yordamida o'rgatish dolzarb metodik yondashuvlardan biri sanaladi.

Ushbu metodik tavsiyanomada so'z yasovchi qo'shimchalarni o'rgatishda foydalanish mumkin bo'lgan samarali interaktiv o'yinlar tavsifi, ularning o'quv jarayoniga ta'siri va qo'llash usullari keltirilgan. Mazkur tavsiyalar boshlang'ich sinf o'qituvchilari uchun amaliy qo'llanma sifatida xizmat qilib, o'quvchilarning ona tili fanini yanada qiziqish bilan o'rganishlariga yordam beradi.

Boshlang'ich sinflarda ona tili fanini o'rgatishning mazmun-mohiyati

Boshlang'ich sinflarda ona tili fanini o'rgatishning mazmun-mohiyati quyidagi asosiy yo'nalishlarni o'z ichiga oladi:

Savodxonlikni shakllantirish – bolalar harflarni tanish, ularni o'qish va yozishni o'rganish orqali bosqichma-bosqich savodli bo'lib boradilar.

Til me'yorlarini o'rgatish – imlo qoidalari, so'zlarning to'g'ri yozilishi va talaffuzi, grammatik qoidalarni anglash kabi bilimlarni shakllantirish.

Og'zaki va yozma nutqni rivojlantirish – bolalar to'g'ri, aniq va izchillik bilan fikr bildirishi, hikoya tuzishi, jumalarni to'g'ri shakllantirishi muhim.

O'qish malakalarini rivojlantirish – matnlarni tushunib o'qish, mazmunini anglash va fikr bildirish ko'nikmalarini shakllantirish.

Adabiy nutq va ijodiy fikrlash – kichik hikoyalar, ertaklar, matnlar orqali bolalarda badiiy-estetik didni rivojlantirish.

Muloqot madaniyatini shakllantirish – bolalarga fikrlarini to'g'ri ifodalash, tinglash va o'z fikrlarini dalillar bilan asoslash ko'nikmalarini berish.

O'zbek tiliga muhabbat va milliy qadriyatlarni singdirish – ona tilining boyligi, go'zalligi va madaniyatdagi o'rnini anglash orqali milliy o'zlikni shakllantirish.

Ushbu yo'nalishlar orqali bolalar nafaqat yozma va og'zaki savodxonlikka ega bo'ladilar, balki mantiqiy va ijodiy fikrlash ham rivojlanadi. Boshlang'ich sinflarda ona tilini o'qitish jarayoni qiziqarli, o'yinlar, amaliy mashg'ulotlar, vizual va interaktiv metodlar bilan boyitilishi kerak.

Boshlang'ich sinflarda ona tili fanini samarali o'qitish

Boshlang'ich sinflarda ona tili fanini samarali o'qitish uchun quyidagi metodik yondashuvlarni qo'llash kerak:

1. Bosqichma-bosqich va tizimli yondashuv

Avval o'quvchilarni harf va tovushlar bilan tanishtirish.

So'z, gap va matn tuzish bo'yicha mashqlarni bosqichma-bosqich oshirib borish.

Grammatik qoidalarni sodda va tushunarli qilib tushuntirish.

2. Interaktiv va o'yinli metodlar

Didaktik o'yinlar (so'z topish, harf qo'shish, jumla tuzish o'yinlari).

Rolli o'yinlar (hikoya aytish, ertak sahnalashtirish).

Kartochkalar bilan ishlash (so'zlarni to'g'ri joylashtirish, so'z va rasm moslashtirish).

3. Audiovizual va texnologik vositalardan foydalanish

Rasmlar, videolar va audio materiallar yordamida darsni qiziqarli qilish.

Interaktiv taxtadan foydalanish, masalan, so'zlarni to'g'ri yozish yoki matn tuzish.

4. O'quvchilarning nutqini rivojlantirish

Matn va ertaklarni ifodali o'qitish.

Berilgan mavzu bo'yicha og'zaki hikoya qilish.

Lug'at boyligini oshirish uchun yangi so'zlarni o'rgatish.

5. Ijodiy va mustaqil fikrlashni rag'batlantirish

O'quvchilarga o'z hikoyalari yoki jumllarini tuzishga imkon berish.

Savollarga ochiq javob berish va munozara qilish imkoniyatini yaratish.

6. Hayotiy tajribaga bog'lash

Darslarni bolalarning hayotiy tajribasi bilan bog'lab tushuntirish.

Kundalik hayotda uchraydigan vaziyatlardan foydalanib, real misollar keltirish.

7. Tarbiyaviy va motivatsion yondashuv

Ona tiliga hurmatni shakllantirish.

O'quvchilarni faollikka undash va ularni muvaffaqiyatga erishish uchun rag'batlantirish.

Ushbu metodik yondashuvlar bolalarning qiziqishini oshirib, ularning ona tilini puxta o'zlashtirishiga yordam beradi.

So'z yasovchi qo'shimchalar haqida tushuncha

So'z yasovchi qo'shimchalar – mavjud so'zdan yangi ma'no anglatadigan so'z hosil qiluvchi qo'shimchalardir. Ular so'zning lug'aviy ma'nosini o'zgartirib, yangi tushuncha yoki kategoriya hosil qiladi.

So'z yasovchi qo'shimchalar turlari

Ot yasovchi qo'shimchalar – boshqa turkumdagi so'zlardan yoki otlarning o'zidan yangi ot hosil qiladi.

Masalan: o'qivchi (fe'ldan ot), do'stlik (otdan ot).

Sifat yasovchi qo'shimchalar – ot yoki fe'l asosiga qo'shilib, sifat hosil qiladi.

Masalan: suvsiz (otdan sifat), yashilroq (sifatning kuchaytirish shakli).

Fe'l yasovchi qo'shimchalar – ot, sifat yoki boshqa fe'lga qo'shilib, yangi fe'l hosil qiladi.

Masalan: tozala (sifatdan fe'l), kitobxonla (otdan fe'l).

Ravish yasovchi qo'shimchalar – sifat yoki boshqa so'zlardan ravish yasaydi.

Masalan: tezlik bilan (sifatdan ravish), osonroq (sifatdan ravish).

Xususiyatlari

So'z yasovchi qo'shimchalar yangi so'z hosil qiladi, lekin har doim ham grammatik o'zgarish sodir bo'lmaydi.

Ular so'zning lug'aviy ma'nosini o'zgartiradi va ba'zida so'z turkumini ham o'zgartiradi.

Ular bilan yasalgan so'zlar lug'at tarkibiga kiradi va yangi leksik birlik sifatida qaraladi.

Ot yasovchi qo'shimchalar

Ot yasovchi qo'shimchalar boshqa so'z turkumlaridan yoki otning o'zidan yangi ot yasash uchun xizmat qiladi. Ular quyidagi asosiy guruhlariga bo'linadi:

1. Fe'ldan ot yasovchi qo'shimchalar

Bu qo'shimchalar fe'l asosiga qo'shilib, yangi ot hosil qiladi.

-uvchi / -vchi → o'qivchi, yasavchi

-ish / -sh → yugurish, kelish

-iq / -ik / -q / -k → tanishiq, tozalik

-ma / -me → yozma, ko'rma

-m / -im → yig'lam, ichim

2. Ot asosidan ot yasovchi qo'shimchalar

Bular ot asosiga qo'shilib, boshqa bir ot yasaydi.

-lik / -chilik → do'stlik, dehqonchilik

-garchilik → bolalik-garchilik

-zor / -don / -xona → gulzor, kitobxona

-boz / -gar → mevaboz, kulolgar

3. Sifatdan ot yasovchi qo'shimchalar

Sifat so'zlariga qo'shib, otga aylantiradi.

-lik → yaxshilik, kattalik

-chilik → oqchilik, kambag'alchilik

-garchilik → yoshgarchilik

-zor / -lik / -mon → yashilzor, shirinlik

Bu qo'shimchalar yordamida lug'at tarkibiga yangi ot qo'shiladi va ularning grammatik roli ham o'zgarishi mumkin.

Sifat yasovchi qo'shimchalar

Sifat yasovchi qo'shimchalar boshqa so'z turkumlaridan sifat yasash uchun xizmat qiladi. Ular odatda ot yoki fe'l asosiga qo'shib, predmetning belgisini ifodalovchi so'zlarni hosil qiladi.

1. Ot asosidan sifat yasovchi qo'shimchalar

Bu qo'shimchalar ot asosiga qo'shib, sifat hosil qiladi.

-li → shirinli, g'amli, mevali

-siz → tuzsiz, yog'siz, quvonchsiz

-kor → ilmkor, ziyokor

-dor → g'amdor, shirindor

-cha → bolacha, odamcha

-qaroq / -g'aroq → serg'aroq, ko'ngilqaroq

2. Fe'l asosidan sifat yasovchi qo'shimchalar

Fe'l asosiga qo'shib, sifat hosil qiladi.

-uvchi / -vchi → yordamchi, o'qivchi

-gan / -kan / -qan → pishgan, kelgan

-ma / -me → kelma, ko'rma

-uv / -v → yozuv, so'rov

3. Boshqa sifat hosil qiluvchi qo'shimchalar

Ba'zi qo'shimchalar so'z turkumini o'zgartirmasdan, faqat yangi sifat hosil qiladi.

-roq → kattaroq, yangiroq

-gacha → bolagacha, yaxshigacha

Bu qo'shimchalar so'zning lug'aviy ma'nosini o'zgartirib, yangi sifat hosil qiladi. Agar qo'shimcha misollar kerak bo'lsa, aytib o'ting!

Fe'l yasovchi qo'shimchalar

Fe'l yasovchi qo'shimchalar ot, sifat yoki boshqa fe'llarga qo'shib, yangi fe'l hosil qiladi. Bu qo'shimchalar so'zning lug'aviy ma'nosini o'zgartirishi va uning fe'l turkumiga o'tishini ta'minlaydi.

1. Ot asosidan fe'l yasovchi qo'shimchalar

Bu qo'shimchalar otga qo'shib, yangi fe'l hosil qiladi.

-la / -lash / -lat

tozala (toza → tozalamoq)

sinflash (sinf → sinflamoq)

yo'zlat (yo'z → yo'zdirmoq)

-ar / -yor

gular (gul → gullamoq)

mevayor (meva → mevalamoq)

-lan / -lanish

g'amlan (g'am → g'amlanmoq)

qizlanish (qiz → qizlanish)

2. Sifat asosidan fe'l yasovchi qo'shimchalar

Bu qo'shimchalar sifatga qo'shib, fe'l hosil qiladi.

-la / -lash

yaxshila (yaxshi → yaxshilamoq)

kattalash (katta → kattalashmoq)

-lan / -lanish

qorong'ulan (qorong'u → qorong'ulashmoq)

shirinlanish (shirin → shirinlanmoq)

3. Fe'l asosidan fe'l yasovchi qo'shimchalar

Boshqa fe'llarga qo'shib, yangi fe'l hosil qiladi.

-ish / -ishish

urish (ur → urishmoq)

kelishish (kel → kelishmoq)

-tir / -dir / -kaz

yugurtir (yugur → yugurtirmoq)

yo'zdir (yo'z → yo'zdirmoq)

Bu qo'shimchalar yordamida yangi fe'llar hosil bo'ladi va ularning ma'nolari o'zgarishi mumkin.

Boshlang'ich sinflarda so'z yasovchi qo'shimchalarni o'rgatishda foydalanish uchun interaktiv o'yinlar

Boshlang'ich sinflarda so'z yasovchi qo'shimchalar mavzusini tushuntirishda quyidagi interaktiv o'yinlardan foydalanish mumkin:

1. "So'z quramiz" (Kartochkali o'yin)

Materiallar: Kartochkalarga asosiy so'z (masalan, "kitob", "o'yin", "yurt") va so'z yasovchi qo'shimchalar (-chi, -lik, -zor, -cha) yozilgan bo'ladi.

O'yin qoidasi:

O'quvchilar asosiy so'z va mos qo'shimchani topib, yangi so'z yasashlari kerak.

To'g'ri javob topgan o'quvchi ochko oladi.

Masalan:

Kitob + -xon = Kitobxon

O'yin + -chi = O'yinchi

2. "Zanjirli so'z yasash"

O'yin qoidasi:

O'quvchilar navbatma-navbat so'z yasovchi qo'shimchalar yordamida yangi so'zlar hosil qiladilar.

Masalan, birinchi o'quvchi "shahar" so'zini aytsa, ikkinchi o'quvchi "shaharcha", uchinchi "shaharlik" kabi so'zlarni aytadi.

Eng ko'p so'z yasagan o'quvchi g'olib bo'ladi.

3. "Kim tez va to'g'ri?" (Jamoaviy o'yin)

O'yin qoidasi:

O'quvchilar ikki guruhga bo'linadi.

O'qituvchi asosiy so'zni aytadi, guruh a'zolari esa tez va to'g'ri ravishda so'z yasovchi qo'shimcha qo'shib yangi so'z hosil qilishlari kerak.

To'g'ri va eng tez javob bergan guruhga ball beriladi.

Masalan:

O'qituvchi: "Gul"

1-guruh: Gulzor

2-guruh: Guldasta

1-guruh: Gullik

4. "Sehrli qutilar"

Materiallar: Ikkita quti – birida asosiy so'zlar, ikkinchisida qo'shimchalar yozilgan kartochkalar bo'ladi.

O'yin qoidasi:

O'quvchi har ikkala qutidan bittadan kartochka oladi va ularni birlashtirib, to'g'ri so'z yasashi kerak.

Masalan, "bog'" va "-bon" kartochkalari chiqsa, "bog'bon" hosil bo'ladi.

5. "So'z yasovchi do'stlar" (Juftlikda ishlash)

O'yin qoidasi:

Sinfdagi o'quvchilar juftliklarga bo'linadi.

Biri asosiy so'zni aytadi, ikkinchisi unga so'z yasovchi qo'shimcha qo'shib yangi so'z yasaydi.

Juftliklar navbatma-navbat yangi so'zlar yasab, eng ko'p so'z hosil qilgan juftlik g'olib bo'ladi.

Ushbu o'yinlar darsni jonli, qiziqarli va samarali qilishga yordam beradi. Bolalar so'z yasashni o'yinqaroq tarzda o'zlashtirib, mavzuni oson tushunib olishadi.

Interaktiv o'yinlardan foydalanish usullari

Interaktiv o'yinlar ta'lim jarayonida o'quvchilarning faolligini oshirish, qiziqishini orttirish va mavzularni yaxshiroq tushunishiga yordam beradi. Ularni qo'llashning turli usullari mavjud:

1. Boshlang'ich motivatsiya sifatida qo'llash

“Savol-javob zanjiri” – O'quvchilar bir-biriga savol berib, javoblarni to'g'ri tartibda joylashtirishadi.

“Kodlangan topshiriq” – O'yin elementlari orqali yangi mavzuni ochib berish (masalan, sirli so'zlarni topish).

2. Asosiy dars jarayonida qo'llash

“Rol o'ynash” – O'quvchilar mavzuga oid vaziyatlarni jonlantirib, o'zaro muhokama qilishadi.

“Interaktiv kvest” – O'quvchilar muammoli vaziyatni hal qilish uchun turli bosqichlarni o'tishadi.

“Guruhli raqobat” – Jamoaviy o'yin orqali muayyan mavzu bo'yicha bilimlar mustahkamlanadi.

3. Mustahkamlash va baholash uchun qo'llash

“Quiz va test o'yinlari” – Kahoot, Quizizz kabi onlayn platformalarda test o'tkazish.

“Ta'rif top” – O'quvchilar berilgan tushunchalarning ma'nosini aniqlashadi.

“Bingo” – Dars mavzusiga oid tushunchalar bo'yicha o'yin shaklida bilimlarni mustahkamlash.

4. Mustaqil ta'lim jarayonida foydalanish

“Mobil ilovalar” – Duolingo, Photomath kabi ilovalardan foydalangan holda mustaqil o'rganish.

“Interaktiv bloglar va forumlar” – O'quvchilar onlayn muhokamalarda ishtirok etib, bilim almashishadi.

“Virtual laboratoriyalar” – Fanlar bo'yicha tajribalar o'tkazish (masalan, tabiiy fanlar bo'yicha simulyatsiyalar).

Interaktiv o'yinlar orqali o'quvchilar bilimlarni faol o'zlashtiradi, muloqot ko'nikmalari rivojlanadi va dars jarayoni yanada qiziqarli bo'ladi.

Interaktiv o'yinlarning afzalliklari

Interaktiv o'yinlar ta'lim jarayonida o'quvchilarni faol ishtirok etishga undaydi va ularning bilim olish jarayonini samaraliroq qiladi. Quyida interaktiv o'yinlarning asosiy afzalliklari keltirilgan:

1. Faollik va ishtirokni oshiradi

O'quvchilar passiv tinglovchi emas, balki dars jarayonining faol ishtirokchisiga aylanadi.

Guruhda ishlash va bahs-munozaralar orqali o'z fikrlarini erkin ifoda qilish imkoniyatiga ega bo'lishadi.

2. Ta'lim jarayonini qiziqarli va motivatsion qiladi

O'yin elementlari darsga qiziqishni oshiradi va o'quvchilarda o'rganishga bo'lgan ichki motivatsiyani shakllantiradi.

O'quvchilarning darsdan zerikib qolishining oldini oladi.

3. Nazariy bilimlarni amaliy qo'llash imkonini beradi

O'quvchilar mavzuni nafaqat eshitadi yoki o'qiydi, balki uni amaliyotda sinab ko'rishadi.

Masalan, kiberxavfsizlik bo'yicha metodik tavsiya doirasida "Xavfsiz parol top" o'yini orqali amaliy bilim mustahkamlanishi mumkin.

4. Muhim ko'nikmalarni rivojlantiradi

Mantiqiy fikrlash – Muammolarni yechish va strategik qarorlar qabul qilish o'rgatiladi.

Jamoaviy ish ko'nikmalari – Guruhli o'yinlar orqali hamkorlikda ishlash, muloqot qilish va kelishuvga erishish rivojlanadi.

Yaratuvchanlik – O'quvchilar turli vaziyatlarga mos innovatsion yondashuvlarni topishga harakat qilishadi.

5. Xatolardan o'rganish imkonini beradi

O'yin davomida xato qilish o'quvchini jazolash emas, balki o'rganish jarayonining bir qismi sifatida qabul qilinadi.

Xatolarni tahlil qilish va to'g'ri yo'l topish ko'nikmasi shakllanadi.

6. Baholash jarayonini osonlashtiradi

O'qituvchi an'anaviy testlar o'rniga interaktiv o'yinlar orqali o'quvchilarning bilim darajasini tekshira oladi.

Masalan, Kahoot, Quizizz, Baamboozle kabi onlayn vositalar orqali o'quvchilar o'z natijalarini real vaqt rejimida ko'rishadi.

7. Moslashuvchan va har xil fanlarga tatbiq etish mumkin

Matematika, ona tili, tabiiy fanlar, xorijiy tillar kabi barcha fanlarda ishlatilishi mumkin.

Texnologiyalar yordamida masofaviy ta'limda ham qo'llash imkoniyati mavjud.

Interaktiv o'yinlarni to'g'ri tanlash va dars mazmuniga moslashtirish o'quvchilarning ta'limga bo'lgan qiziqishini oshirib, natijalarni yaxshilashga yordam beradi.

Interaktiv o'yinlardan foydalanishning foydali va noqulay tomonlari

Interaktiv o'yinlarning foydali tomonlari:

Qiziqish va motivatsiyani oshiradi – O'quvchilar o'yinga asoslangan ta'lim orqali darsga qiziqib, faol ishtirok etadilar.

O'zlashtirish darajasini oshiradi – Amaliy tajriba orqali yangi bilimlarni yaxshiroq eslab qoladilar.

Muloqot va jamoaviy ishlashni rivojlantiradi – O'quvchilar bir-biri bilan fikr almashib, mustaqil va jamoaviy ishlash ko'nikmalarini shakllantiradilar.

Ijodiy va tanqidiy fikrlashni rivojlantiradi – Bolalar yangi soʻzlar yasash, muammolarni hal qilish yoki javob topish jarayonida ijodkorlik koʻrsatadilar.

Mavzuni tez va oson oʻzlashtirishga yordam beradi – Oʻyinlar bolalarga tushunchalarni tushunish va ularni amaliyotda qoʻllash imkonini beradi.

Faol qatnashishni ragʻbatlantiradi – Kamroq ishtirok etuvchi yoki tortinchoq oʻquvchilar ham darsga jalb etiladi.

Interaktiv oʻyinlarning noqulay tomonlari:

Nazorat qilish qiyin boʻlishi mumkin – Koʻp oʻquvchilar ishtirok etadigan oʻyinlarda tartibni saqlash murakkab boʻlishi mumkin.

Koʻp vaqt talab qiladi – Oʻyin tashkil etish va oʻtkazish uchun qoʻshimcha vaqt ketishi mumkin, bu esa darsning asosiy mavzusiga yetarlicha eʼtibor berishga toʻsqinlik qilishi mumkin.

Hamma ham bir xil faol ishtirok eta olmaydi – Baʼzi oʻquvchilar faol ishtirok etmasligi yoki boshqalar ustunlik qilib ketishi mumkin.

Resurs va materiallar talab etadi – Ayrim oʻyinlarni tashkil qilish uchun kartochkalar, interaktiv doska yoki boshqa qoʻshimcha materiallar kerak boʻlishi mumkin.

Tartibsizlikka olib kelishi mumkin – Juda qiziqarli va harakatga boy oʻyinlar oʻquvchilarni haddan tashqari hayajonga solib, sinfda shovqin yoki tartibsizlik yuzaga kelishiga sabab boʻlishi mumkin. Interaktiv oʻyinlar samarali taʼlim metodlaridan biri boʻlib, oʻquvchilarning bilim va koʻnikmalarini rivojlantirishda juda foydalidir. Biroq, ularni darsning umumiy maqsadiga moslab tanlash va tartibni nazorat qilish muhim.

Interaktiv oʻyinlar taʼlim jarayonining ajralmas qismiga aylanib, oʻquvchilarning faolligini oshirish, motivatsiyasini kuchaytirish va oʻrganish jarayonini samaraliroq qilish imkonini beradi. Ular orqali oʻquvchilar nazariy bilimlarni amaliy mashgʻulotlar bilan mustahkamlaydi, mantiqiy fikrlash va muammolarni hal qilish koʻnikmalarini rivojlantiradi.

Bundan tashqari, interaktiv oʻyinlar:

Oʻquv jarayonini qiziqarli va dinamik qiladi,

Jamoaviy ishlash va muloqot koʻnikmalarini rivojlantiradi,

Xatolardan oʻrganish va refleksiya qilishga imkon yaratadi,

Baholash jarayonini osonlashtiradi va natijalarni aniq kuzatishga yordam beradi.

Shunday ekan, interaktiv oʻyinlardan toʻgʻri foydalanish nafaqat oʻquvchilarning bilim olish jarayonini samarali qiladi, balki ularning ijodiy va analitik fikrlash qobiliyatlarini ham rivojlantiradi. Dars jarayonida ularni maqsadli va oʻrinli qoʻllash taʼlim sifati va samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Xulosa

Boshlangʻich sinflarda ona tili fanini oʻqitishda interaktiv oʻyinlar muhim metodik vosita hisoblanadi. Chunki bolalar oʻyin jarayonida faol ishtirok etib, oʻrganayotgan bilimlarini amaliy qoʻllay oladilar. Ayniqsa, soʻz yasovchi

qo'shimchalarni o'rganishda o'yinlar orqali bolalar yangi so'zlarni oson tushunib, eslab qolishlari mumkin.

Interaktiv o'yinlarning eng katta afzalligi shundaki, ular o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi, bilimlarni mustahkam o'zlashtirishga yordam beradi va ijodiy hamda tanqidiy fikrlashni rivojlantiradi. Bundan tashqari, bu usul o'quvchilarning nutqini rivojlantirish, muloqot ko'nikmalarini oshirish va jamoaviy ishlash malakasini shakllantirishda samarali hisoblanadi. O'yinlar yordamida o'quvchilar so'zlar tuzilishini tahlil qilishni o'rganadilar va mustaqil fikrlash ko'nikmalariga ega bo'ladilar.

Shu bilan birga, interaktiv o'yinlar bilan ishlashda ba'zi qiyinchiliklar ham mavjud. Masalan, bunday o'yinlarni tashkil etish uchun ko'proq vaqt va tayyorgarlik talab qilinadi. Bundan tashqari, sinfda tartibni saqlash va barcha o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlash o'qituvchidan malaka va tajribani talab etadi. Ayrim o'quvchilar faol ishtirok etishi mumkin bo'lsa, boshqalari passiv bo'lib qolishi ehtimoli bor. Shu sababli o'qituvchi o'yinlarni rejalashtirishda barcha o'quvchilarni jalb etadigan formatlarni tanlashi va tartibni nazorat qilish choralarini ko'rishi lozim.

Umuman olganda, interaktiv o'yinlardan oqilona foydalanish o'quvchilarning til o'rganish jarayonini samarali, qiziqarli va ta'sirchan qilishga yordam beradi. O'qituvchi o'yinlarni darsning maqsadi, o'quvchilarning yosh xususiyatlari va sinf sharoitiga mos holda tanlasa, ona tili darslari yanada mazmunli va foydali bo'ladi. Natijada, bolalar nafaqat so'z yasash qoidalarini o'rganadilar, balki tilimizning boy imkoniyatlarini tushunib, uni to'g'ri qo'llashga o'rganadilar. Shu sababli, interaktiv metodlarni an'anaviy usullar bilan uyg'unlashtirib qo'llash boshlang'ich sinflar uchun eng samarali yondashuvlardan biri bo'lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

O'quv adabiyotlari va metodik qo'llanmalar

1. O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi. "Boshlang'ich ta'lim metodikasi". – Toshkent: O'zbekiston, 2020.
2. Qodirova G., Mamatova D. "Ona tili o'qitish metodikasi". – Toshkent: Fan va texnologiya, 2018.
3. Tursunov U. "Boshlang'ich sinflarda ona tilini o'qitish". – Toshkent: Sharq, 2019.
4. Jo'raboyeva M. "Boshlang'ich sinf o'quvchilari nutqini rivojlantirish". – Toshkent: O'qituvchi, 2017.

Ilmiy maqolalar va tadqiqotlar

5. Yusupova D. "Boshlang'ich sinflarda ona tilini o'qitishning interfaol usullari" // Pedagogik tadqiqotlar jurnali, 2021, №3.
6. Saidov A. "Innovatsion pedagogik texnologiyalar va interaktiv metodlar" // Ta'lim va taraqqiyot, 2022, №2.

7. Xolbo‘taeva S. "Interaktiv o‘yinlar orqali ona tili darslarini qiziqarli tashkil etish"
// Zamonaviy ta‘lim muammolari, 2023, №1.

Xorijiy adabiyotlar va zamonaviy manbalar

1. Vygotsky L.S. "Thought and Language". – Cambridge, MA: MIT Press, 1986.
2. Piaget J. "The Language and Thought of the Child". – New York: Routledge, 2001.
3. Slavin R.E. "Educational Psychology: Theory and Practice". – Boston: Pearson, 2018.

Onlayn manbalar

4. O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta‘limi vazirligi rasmiy veb-sayti: www.uzedu.uz
(<https://www.uzedu.uz/>)
5. Pedagogik innovatsiyalar markazi: www.pedagog.uz (<https://www.pedagog.uz/>)
6. "Boshlang‘ich ta‘limda interaktiv metodlar" bo‘yicha xalqaro tadqiqotlar:
www.researchgate.net (<https://www.researchgate.net/>)